

กฎแจสามประการของการต่อต้านด้วยสันติวิธี:

เอกภาพ การวางแผน และวินัย

The Trifecta of Civil Resistance:
Unity, Planning, Discipline

Hardy Merriman

OpenDemocracy.net, November 19, 2010
Translation: Thammachart Kri-aksorn, April 2018

กุญแจสามประการของการต่อต้านด้วยสันติวิธี: เอกภาพ การวางแผน และวินัย

ฮาร์ดี เมอร์ริแมน เขียน

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2553

ขบวนการสันติวิธีทั่วโลกจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับคุณสมบัติสามประการ ได้แก่ เอกภาพ การวางแผน และวินัย

เกี่ยวกับผู้เขียน

ฮาร์ดี เมอร์ริแมน เป็นอดีตผู้อำนวยการโครงการและงานวิจัยของศูนย์ความขัดแย้งไร้ความรุนแรงนานาชาติ (ICNC) เคยเป็นบรรณาธิการหนังสือเรื่อง “Waging Nonviolent Struggle: 20th Century Practice and 21st Century Potential” ซึ่งเขียนโดยยีน ชาร์ป และร่วมเขียนหนังสือเรื่อง “A Guide to Effective Nonviolent Struggle”

อะไรทำให้การต่อต้านด้วยสันติวิธีมีประสิทธิภาพ ?

ถ้าเราเห็นตรงกันอยู่แล้วว่าในโลกการเมืองนั้น “อำนาจเป็นสิ่งที่ไม่มีใครให้ แต่เป็นสิ่งที่ต้องชิงมาเสมอ” ข้อสรุปที่หนีไม่พ้นก็คือขบวนการสันติวิธีที่ยิ่งใหญ่ในอดีตประสบความสำเร็จเพราะกลุ่มเคลื่อนไหวเหล่านั้นกุมอำนาจได้มากกว่าฝ่ายตรงข้าม

ข้อสรุปที่ว่านี้ขัดแย้งกับสมมติฐานที่ว่าอำนาจนั้นมาจากการควบคุมทรัพยากรวัตถุและขีดความสามารถในการใช้ความรุนแรง ทั้งยังเปิดโอกาสให้เกิดการตั้งคำถามต่อสมมติฐานดังกล่าวโดยตรงด้วย ถ้าสมมติฐานที่ว่านี้ถูกต้องทั้งหมด ขบวนการสันติวิธีไม่มีวันสู้ชนะฝ่ายตรงข้ามที่อาวุธดีกว่าและทรัพยากรมากกว่าได้เป็นแน่ อย่างไรก็ตาม ประวัติศาสตร์กลับเผยให้เห็นลำดับเหตุการณ์ของการต่อสู้ด้วยสันติวิธีที่ประสบความสำเร็จจำนวนมาก ย้อนกลับไปที่ศตวรรษที่ 19 ขบวนการต่าง ๆ เหล่านี้มีเป้าหมายและผู้แสดงหลักที่หลากหลายมากเทียบเท่ากับมนุษยชาติด้วยตัวมันเองเลยทีเดียว ยกตัวอย่างเช่น:

- ในช่วงทศวรรษที่ 1930 และ 1940 ชาวอินเดียได้รับชัยชนะเป็นอิสระภาพด้วยการใช้วิธีไม่ให้ความร่วมมือในระดับมวลชน (คว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ คว่ำบาตรโรงเรียน ประท้วงหยุดงาน ไม่จ่ายเงินภาษี อารยะขัดขืน และการขอลาออก) วิธีนี้เป็นการข่มขู่ว่าจะทำให้อินเดียปกครองไม่ได้ จนสุดท้ายสามารถกดดันให้จักรวรรดิอังกฤษถอนตัวออกไปในที่สุด
- ช่วงระหว่างทศวรรษที่ 1950 และ 1960 ขบวนการสิทธิพลเมืองในสหรัฐอเมริกาได้รับสิทธิความเท่าเทียมจากการต่อสู้โดยไม่ใช้ความรุนแรง เช่น การนัดกันเลิกใช้รถโดยสารมอนโกเมอรี และการบุกเข้าไปนั่งในร้านอาหารกลางวันของเมืองแนชวิลล์ซึ่งเป็นการโจมตีจุดอ่อนของระบบแบ่งแยกสีผิวที่ถูกทำให้กลายเป็นสถาบันและเรียกเสียงผู้สนับสนุนจากคนทั่วทั้งประเทศ

- ช่วงปี 1965 -1970 สหภาพคนงานชาวนารวมพลัง (the United Farm Workers) เริ่มเติบโตขึ้นจากการเป็นองค์กรท้องถิ่นที่ไม่มีเงินสนับสนุนจนได้รับความสนใจจากคนทั้งประเทศจากการคว่ำบาตรและประท้วงหยุดงานเพื่อผู้กับกลุ่มธุรกิจไร่องุ่นในรัฐแคลิฟอร์เนียจนประสบความสำเร็จ
- ปี 1986 ประเทศฟิลิปปินส์ นักกิจกรรมได้เข้าร่วมกับกลุ่มผู้ที่หันมาต่อต้านกองทัพ เพื่อตั้งประชาชนหลายล้านคนออกมาเดินขบวนประท้วงต่อต้านระบอบเผด็จการภายใต้การปกครองของเฟอร์ดินาน มาร์กอสซึ่งได้รับการหนุนหลังจากสหรัฐอเมริกา ทางเลือกของมาร์กอสหมดลงอย่างรวดเร็วหลังเกิดการลุกฮือโดยสันติวิธี เขาจึงตัดสินใจหนีออกนอกประเทศ
- ในปี 1988 ชาวชิลีเอาชนะความกลัวที่ระบอบเผด็จการโหดร้ายของอากุสโต ปิโนเชตส์ร่างขึ้น และเริ่มรณรงค์ประท้วงเพื่อต่อต้านผู้นำเผด็จการ การทำเช่นนี้ทำให้เสียงสนับสนุนปิโนเช ลดน้อยลงถึงขนาดที่สมาชิกของกลุ่มเผด็จการทหารก็ไม่สนับสนุนเขาในช่วงขีดสุดของวิกฤติการณ์ จนเขาถูกขับไล่ลงจากอำนาจในที่สุด
- ช่วงปี 1980-1989 ชาวโปแลนด์จัดตั้งสหภาพแรงงานอิสระขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการโซลิดาริตี (Solidarity) และทวงคืนประเทศจากสหภาพโซเวียตได้สำเร็จ
- ในปี 1989 การประท้วงและการนัดหยุดงานที่ต่อมาเรียกขานกันว่าการปฏิวัติกำมะหยี่ (Velvet Revolution) นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านจากระบอบคอมมิวนิสต์ในประเทศเชคโกสโลวาเกีย การกระทำในลักษณะเดียวกันนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านโดยสันติในเยอรมนีตะวันออก และกลุ่มประเทศลัตเวีย ลิทัวเนีย และเอสโตเนียในปี 1991
- การประท้วงหยุดงาน อารยะขัดขืน และการคว่ำบาตรจากภายนอก ซึ่งเริ่มขึ้นในทศวรรษที่ 1980 มีบทบาทสำคัญต่อการยุติระบบแบ่งแยกสีผิวในประเทศแอฟริกาใต้ในช่วงต้นของทศวรรษที่ 1990
- ในทศวรรษต่อมา ชาวเซิร์บ (2000) จอร์เจีย (2003) และยูเครน (2004) ยุติเผด็จการอึดตาธิปไตย ด้วยการตั้งพลังประชาชนออกมาเพื่อยับยั้งและต่อต้านผลการเลือกตั้งที่ฉ้อโกง
- ในปี 2005 ชาวเลบานอนใช้การประท้วงสันติวิธีมวลชนเพื่อทำให้ประเทศของตัวเองหลุดพ้นจากการยึดครองของทหารซีเรีย
- ในปี 2006 ชาวเนปาลใช้การขัดขืนระดับมวลชนเพื่อบีบให้มีการฟื้นฟูไปสู่การปกครองโดยพลเรือนได้สำเร็จ
- ตั้งแต่ปี 2007-2009 ท่ามกลางการจลาจลรุนแรงและการปกครองโดยทหาร กลุ่มทนายความ ภาคประชาสังคม และพลเมืองสามัญชนชาวปากีสถานได้ผลักดันให้มีการฟื้นฟูตุลาการอิสระและยกเลิกกฎหมายสภาวะฉุกเฉินได้สำเร็จ

ถ้าประชาชนไม่ยินยอม ผู้ปกครองก็อยู่ไม่ได้

ขบวนการต่อต้านด้วยสันติวิธีเหล่านี้และที่อื่น ๆ ประสบความสำเร็จเพราะพวกเขาเข้าใจความล้มเหลวพื้นฐานเกี่ยวกับอำนาจ กล่าวคือ ระบบ ของค์กร และสถาบันเกือบทั้งหมดในสังคมอยู่ได้เพราะการให้ความยินยอม ความร่วมมือ และความเชื่อฟังของสมาชิกที่เป็นสามัญชนจำนวนมาก ดังนั้น ถ้าประชาชนเลือกถอนความยินยอมและความร่วมมืออย่างเป็นระบบและมียุทธศาสตร์ พวกเขาก็สามารถถล่มอำนาจเชิงบิบบังคับได้ เมื่อประชาชนไม่ยินยอม ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี ซีอีโอ นายพล และ "ผู้ถืออำนาจ" อื่น ๆ ก็ปกครองโดยใช้อำนาจอย่างไร้การตรวจสอบไม่ได้อีกต่อไป

กลยุทธ์ไร้ความรุนแรง เช่น การนัดหยุดงาน การคว่ำบาตร การประท้วงมวลชน อารยะขัดขืน การจัดตั้งสถาบันคู่ขนาน และปฏิบัติการสร้างสรรค์ที่มีอยู่จริงอีกไม่รู้กี่ร้อยวิธี เป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้ถอนความยินยอมและถล่มอำนาจเชิงบิบบังคับดังกล่าว เครื่องมือเหล่านี้ไม่ได้ถูกหยิบนำมาใช้ด้วยเหตุผลทางศีลธรรม แต่ด้วยเหตุผลในทางปฏิบัติ บางคนที่เลือกใช้ปฏิบัติการสันติวิธีเคยเห็นยุทธศาสตร์แบบเดียวกันได้ผลในประเทศอื่น ๆ หรือไม่เช่นนั้นก็ในประวัติศาสตร์ของประเทศตนเองแล้ว พวกเขาจึงตระหนักว่าการต่อต้านประเภทนี้มีโอกาสสำเร็จมากที่สุดในการบรรเทาทางเลือกทั้งหมดที่มีอยู่

ทักษะและเงื่อนไข

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางชัยชนะต่าง ๆ ของขบวนการสันติวิธีที่สร้างแรงบันดาลใจเหล่านี้ ในประวัติศาสตร์และโลกร่วมสมัยก็มีตัวอย่างของขบวนการที่ล้มเหลวหรือยังไม่ได้ข้อสรุปเช่นกัน สายตาชาวโลกได้เห็นการปฏิวัติไร้ความรุนแรงในโปแลนด์และเชโกสโลวาเกียในปีเดียวกับที่มีการสังหารหมู่ในจตุรัสเทียนอันเหมิน ประชาชนจำนวนมากใช้กลยุทธ์สันติวิธีในพม่า ซิมบับเว อียิปต์และอิหร่านในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แต่เป้าหมายของขบวนการเหล่านั้นยังไม่ประสบความสำเร็จ การต่อต้านด้วยสันติวิธีเป็นส่วนผสมที่ขาดไม่ได้ของความสำเร็จในการต่อสู้เพื่อสิทธิในการปกครองตนเองของติมอร์ตะวันออก แต่ในขณะที่วิธีการนี้ช่วยขับเคลื่อนขบวนการประชาชนให้ต่อต้านผู้ยึดครองในที่อื่น ๆ แต่ในปาเลสไตน์ ปาปัวตะวันตก ซาฮาราตะวันตก และทิเบต การต่อสู้เหล่านี้กลับยังไม่ได้ข้อสรุป

ความแตกต่างระหว่างกรณีเหล่านี้กับกรณีอื่น ๆ คืออะไร?

ปัจจัยที่ทำให้การเคลื่อนไหวเหล่านี้และอื่น ๆ ประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวเป็นสิ่งที่คนมีเหตุผลและได้รับข้อมูลครบถ้วนรอบด้านสามารถเห็นต่างกันได้ แต่ละสถานการณ์มีความซับซ้อนมาก ส่งผลให้การระบุสาเหตุและผลลัพธ์โดยตรง แม้จะพยายามอย่างดีที่สุดแล้วก็ยังเป็นเรื่องยาก ข้อเสนอที่ผู้เขียนได้ยืมบอยที่สุดจากนักวิชาการ นักข่าว และคนอื่น ๆ คือ แนวโน้มและผลลัพธ์ของขบวนการสันติวิธีส่วนใหญ่ถูกกำหนดจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ โครงสร้าง เงื่อนไข และสถานการณ์จำเพาะอันเป็นบริบทที่ขบวนการปฏิบัติการอยู่

ตัวอย่างเช่น มีคนเสนอว่าขบวนการสันติวิธีจะประสบความสำเร็จเฉพาะในประเทศที่ผู้กดขี่ไม่ประสงค์จะใช้กำลังเท่านั้น คนอื่น ๆ เสนอว่าปัจจัยเศรษฐกิจบางประการ (อันได้แก่ อุดมการณ์เศรษฐกิจ ระดับรายได้ การกระจายความมั่งคั่ง และการมีอยู่ของชนชั้นกลาง) และระดับการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการเคลื่อนไหว แต่ก็มีคนอื่น

ๆ ที่เสนอเช่นกันว่าบทบาทของประเทมหาอำนาจและผู้มีอำนาจในภูมิภาคเป็นตัวกำหนดผลลัพธ์ของการเคลื่อนไหวที่สำคัญกว่าตัวแปรอื่น ๆ คน ๆ หนึ่งสามารถอ้างถึงโครงสร้างและเงื่อนไขอื่น ๆ ได้อีกมาก ไม่ว่าจะเป็นความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์การเมืองและวัฒนธรรม ขนาดประชากร หรือภูมิศาสตร์ และแน่นอนว่าเงื่อนไขหลาย ๆ อย่างในจำนวนเหล่านี้สามารถส่งอิทธิพลต่อวิถีของการเคลื่อนไหวหนึ่ง ๆ ได้จริง

คนอีกกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าวด้วยปัจจัยเชิงโครงสร้างและเงื่อนไขเหล่านี้ แต่เชื่อว่าความสำเร็จของการเคลื่อนไหวสันติวิธีมาจากทักษะการต่อสู้ของขบวนการในสถานการณ์ความขัดแย้ง หรือปัจจัยที่นักวิชาการเรียกว่า "ความสามารถกระทำการ" ทักษะและความสามารถกระทำการหมายถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ขบวนการเคลื่อนไหวสามารถควบคุมได้ ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ที่เลือกใช้ ภาษาที่เอาไว้อ้างอิงและรักษาเสียงสนับสนุนจากประชาชน วิธีการสร้างแนวร่วม แนวทางและพื้นที่ซึ่งเอาไว้อิงตีสื่อฝ่ายตรงข้าม และการตัดสินใจเรื่องอื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วนที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านด้วยสันติวิธี

ในมุมมองของผู้เขียน ปัจจัยเชิงทักษะเหล่านี้ยังได้รับการให้ความสำคัญน้อยเกินไปอย่างมีนัยสำคัญ ไม่เช่นนั้นก็ถูกมองข้ามจากผู้เข้ามาเกี่ยวข้องกับหรือวิเคราะห์เกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวสันติวิธี การอภิปรายว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้นอยู่นอกขอบเขตของบทความนี้ แต่เหตุผลอย่างหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้คนยังไม่เชื่อ หรือไม่ก็ยังไม่เข้าใจสมมติฐานเกี่ยวกับฐานพลังของปฏิบัติการไร้ความรุนแรง ที่ชี้ว่าเราสามารถดึงอำนาจจากศัตรูที่กดขี่และแข็งแกร่งมาอยู่ในมือขบวนการพลังประชาชนได้ด้วยวิธีการปรับย้ายพฤติกรรมรวมหมู่ แทนที่จะเชื่อเช่นนั้น พวกเขาเชื่อว่าความสำเร็จของขบวนการสันติวิธีเกิดขึ้นได้ จำเป็นต้องมีปัจจัยจากภายนอก หรือไม่ก็ต้องมีสถานการณ์พิเศษบางประการ

อย่างไรก็ตาม เราสามารถยอมรับบทบาทของโครงสร้างและเงื่อนไขที่ส่งอิทธิพลต่อแนวโน้มและผลลัพธ์ของปฏิบัติการไร้ความรุนแรงได้ พร้อมกับที่ไม่ละเลยความสำคัญของความสามารถกระทำการและทักษะ ที่จริงแล้วความสามารถกระทำการและทักษะสร้างความแตกต่างได้จริง ๆ และในบางกรณีก็ทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวสามารถเอาชนะ ตีล้อม และแปรสภาพที่เลวร้ายให้ดีขึ้นได้

ในองค์ความรู้ของสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาธุรกิจและวิชาทหาร เป็นที่รับรู้กันอย่างแพร่หลายว่าทักษะและความสามารถกระทำการเป็นสิ่งสำคัญ และบางทีก็สำคัญเป็นอันดับหนึ่ง มีอะไรหรือที่จะทำให้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงไม่เหมือกับกรณีเหล่านี้ นายพลของกองทัพและซีไอเอของบริษัทคงกล้าไม่อยู่ถ้ามีคนมาบอกพวกเขาว่ายุทธศาสตร์มีความสำคัญเพียงเล็กน้อยต่อผลลัพธ์ที่เกิดจากความพยายามของพวกเขา ตำราพิชัยยุทธ์ซึ่งเป็นงานชิ้นคลาสสิกของซุนจื๊อคงไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ถ้าผู้คนคิดว่าผลลัพธ์ของการชิงชัยและการปฏิสัมพันธ์เชิงพิพาทถูกกำหนดจากเงื่อนไขทางวัตถุอย่างไม่มีวันเปลี่ยนได้

กลับมาสู่คำถามหลักของบทความนี้ กล่าวคือ อะไรที่ทำให้การเคลื่อนไหวด้วยสันติวิธีมีประสิทธิภาพ เราสามารถเริ่มหาคำตอบได้ด้วยการดูไปที่ทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยดึงข้อมูลจากขบวนการเคลื่อนไหวที่ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ มีปัจจัยเชิงความสามารถกระทำการและทักษะต่าง ๆ หลากหลายมากที่สามารถส่ง

อิทธิพลต่อผลลัพธ์ของการเคลื่อนไหวได้ แต่ (เพื่อความเรียบง่าย) ถ้าเรากลั่นกรองออกมาให้เหลือเพียงแก่นไม่กี่ประการ จะพบว่าคุณลักษณะที่เป็นกุญแจความสำเร็จของขบวนการสันติวิธีมีอยู่สามข้อด้วยกัน ได้แก่ เอกภาพ การวางแผน และวินัยในการไม่ใช้ความรุนแรง

เอกภาพ การวางแผน และวินัย

มองดูที่แรก ความสำคัญของคุณลักษณะเหล่านี้ก็ชัดเจนในตัวมันเองอยู่แล้ว แต่กระนั้น คนที่มองขบวนการโดยเน้นระดับกลยุทธ์และรายละเอียดเป็นหลัก ก็ยังมองข้ามความลึกซึ้งและนัยยะสำคัญยิ่งของคุณลักษณะเหล่านี้ไป คุณลักษณะแต่ละประการเหล่านี้จึงควรได้รับการขยายความ

เอกภาพ นั้นสำคัญเพราะการเคลื่อนไหวด้วยสันติวิธีมีพลังกำลังขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วนที่หลากหลายของสังคม พุดง่าย ๆ ก็คือ ตัวเลขนั้นมีความสำคัญ ยิ่งขบวนการมีประชาชนสนับสนุนมากขึ้นเท่าไร การเคลื่อนไหวก็ยิ่งชอบธรรม มีอำนาจ และมีขุมกำลังเชิงกลยุทธ์มากขึ้นเท่านั้น ขบวนการที่ประสบความสำเร็จจึงเข้าหาคนกลุ่มใหม่ ๆ ในสังคมอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้ชายและผู้หญิง เยาวชน ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คนเมืองและคนชนบท คนกลุ่มน้อย สมาชิกของสถาบันศาสนา ชาวนา แรงงาน นักธุรกิจ และผู้เชี่ยวชาญ คนรวย ชนชั้นกลาง และชนชั้นล่าง ตำรวจ ทหาร และสมาชิกของตุลาการ รวมไปถึง กลุ่มอื่น ๆ ด้วย

ขบวนการที่ประสบความสำเร็จยังเข้าหาผู้สนับสนุนของฝ่ายตรงข้ามอย่างต่อเนื่องด้วย เพราะขบวนการเหล่านี้เข้าใจดีว่าหนึ่งในจุดแข็งของการต่อต้านด้วยสันติวิธีที่ต่อเนื่องเพื่อทำให้วิสัยทัศน์ที่รวมผู้คนเข้าด้วยกันเป็นความจริง คือ ความสามารถในการก่อให้เกิดการย้ายฝ่ายและแปรพักตร์ในฝั่งของศัตรู ตัวอย่างเช่น ขบวนการต่อต้านการเหยียดสีผิวในประเทศแอฟริกาใต้ได้ใช้การขัดขวางด้วยพลเมืองร่วมกับการเรียกร้องให้ประเทศเกิดความสมานฉันท์ ทำให้สามารถรวบรวมเสียงสนับสนุนและสร้างเอกภาพจนนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงได้ แม้แต่กับกลุ่มคนผิวขาวที่เคยสนับสนุนระบบเหยียดสีผิวมาก่อน

ผู้มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวด้วยสันติวิธีต้องตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่เต็มไปด้วยสลับซับซ้อน เพื่อควบคุมทิศและแนวทางของขบวนการ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการนี้ ไม่ว่าเป้าหมายของเราจะดีอย่างไร และไม่ว่าฝ่ายตรงข้ามจะทำอะไรที่เลวร้ายจนหาเหตุผลมาอ้างไม่ได้อย่างไรก็ตาม เราไม่สามารถเอาชนะการกดขี่ได้ด้วยปฏิบัติการต่อต้านที่เกิดขึ้นเองและปราศจากการวางแผน แม้ว่าปฏิบัติการดังกล่าวจะทำออกมาได้ดีก็ตาม ตรงกันข้าม ขบวนการจะมีแรงดึงได้เมื่อพวกเขาสามารถวางแผนได้ว่าจะบริหารจัดการปฏิบัติการต่อต้านด้วยสันติวิธีอย่างเป็นระบบได้อย่างไร และจะทำอย่างไรให้ประชาชนในสังคมเข้าร่วมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งและโฟกัสไว้

การตัดสินใจว่าจะใช้กลยุทธ์ใดและควรเรียงลำดับอย่างไร การพัฒนาจุดยืนที่ปลูกเร้าให้มุ่งไปสู่ความเปลี่ยนแปลง โดยวางอยู่บนแรงบันดาลใจและความเจ็บแค้นของประชาชนที่ขบวนการมุ่งเป็นผู้แทน การวางแผนว่าปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มใดที่ควรเป็นเป้าของการใช้กลยุทธ์ การตั้งเป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวเพื่อให้สำเร็จ

และการสร้างช่องทางสื่อสารเพื่อเจรจาและสร้างแนวร่วม เป็นเพียงประเด็นบางประการที่ขบวนการสันติวิธีจะต้องคิดวาง ยุทธศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ การจะทำเช่นนี้ได้จำเป็นต้องวิเคราะห์บริบทสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการต่อสู้สันติวิธีขึ้นใน ภาพรวม เพื่อการวางแผนแล้ว ขบวนการที่มีประสิทธิภาพต้องเก็บข้อมูล ฟังเสียงคนรากหญ้า วิเคราะห์ตนเอง ฝ่ายศัตรู และกลุ่มบุคคลที่สามซึ่งไม่ผูกมัดกับฝ่ายใด โดยต้องทำเช่นนี้อย่างต่อเนื่องตลอดห้วงเวลาของความขัดแย้ง

ประการสุดท้าย ยุทธศาสตร์จะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้รับการลงมือปฏิบัติอย่างมีวินัยเท่านั้น ความเสี่ยงที่ใหญ่หลวงที่สุดเมื่อวินัยล้มเหลวในขบวนการสันติวิธีก็คือเวลาที่สมาชิกบางคนใช้ความรุนแรง ดังนั้น วินัยในการไม่ใช้ ความรุนแรง ซึ่งหมายถึง ความสามารถของประชาชนในการควบคุมตัวเองไม่ให้ใช้ความรุนแรง แม้ว่าจะโดนยุแหย่ก็ตาม มักจะได้รับการเน้นย้ำบ่อยครั้งในหมู่ผู้มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว ที่เป็นเช่นนี้ เพราะมีเหตุผลในเชิงปฏิบัติอยู่ เหตุความรุนแรงที่เกิดจากสมาชิกอาจบั่นทอนความชอบธรรมของขบวนการได้อย่างมหาศาล อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้ามใช้ เป็นข้ออ้างในการปราบปราม ยิ่งกว่านั้น ขบวนการที่ไม่ใช้ความรุนแรงอย่างเสมอต้นเสมอปลายยังมีโอกาสโน้มน้าวกลุ่มที่มี ศักยภาพเป็นพันธมิตร (รวมกระทั่งผู้สนับสนุนของฝ่ายศัตรู) ให้เข้ามาเป็นพวกมากขึ้นด้วยตลอดห้วงเวลาของการต่อสู้

การสำรวจคุณลักษณะเหล่านี้ย่อมมีรูปแบบอาจจะต้องใช้เนื้อที่ขนาดหนังสือหลายเล่มเลยทีเดียว และวิชา ปฏิบัติการสันติวิธีนั้นก็ควรและกำลังได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น แต่ละขบวนการใหม่ที่เกิดขึ้นช่วยเสริมองค์ ความรู้ และนำไปสู่ความเข้าใจมวลรวมเกี่ยวกับปรากฏการณ์มากขึ้น แต่กระนั้นในศาสตร์และศิลป์ของปฏิบัติการทาง สังคมและการเมืองรูปแบบนี้ก็ยังมีเรื่องให้ต้องศึกษาและพัฒนาอีกมาก

แต่คุณสมบัติทั้งสามประการ อันได้แก่ เอกภาพ การวางแผน และวินัย ถือเป็นสัจธรรมเหนือกาลเวลา และ เนื่องจากเป็นเช่นนี้ คุณสมบัติเหล่านี้จึงเป็นกรอบทั่วไปที่สมาชิกและผู้สนับสนุนขบวนการ รวมไปถึง ผู้ที่รายงานข่าวและ ศึกษาขบวนการเคลื่อนไหว เอาไว้ใช้ประเมินสถานะของการเคลื่อนไหว การเคลื่อนไหวมีเอกภาพหรือไม่ มีการวางแผน หรือไม่ และมีวินัยหรือไม่ การกระทำที่ใช้หลักการทั้งสามนี้ในปฏิบัติการสันติวิธีนั้นได้จุดประกายให้เห็นทางไปสู่โลกที่สันติ และยุติธรรมขึ้นแล้ว และอนาคตจะถูกกำหนดด้วยผู้ที่ทำเช่นนั้นต่อไป

[1] เพื่อวัตถุประสงค์ของบทความนี้ ผู้เขียนนิยามว่าขบวนการเคลื่อนไหวที่ “ประสบความสำเร็จ” คือ กลุ่มที่บรรลุ เป้าประสงค์ที่ตนตั้งไว้ได้ และขบวนการเคลื่อนไหวที่ “ล้มเหลว” คือ กลุ่มที่ไม่สามารถบรรลุเป้าประสงค์ที่ตนตั้งไว้ได้ การ นิยามเช่นนี้มีองค์ประกอบด้านเวลาเช่นกัน ขบวนการหนึ่งที่ประสบความสำเร็จอาจบรรลุเป้าประสงค์ของตนไปแล้ว (เช่น ขบวนการปฏิวัติสีส้มในยูเครนในปี 2004) แต่ความท้าทายที่บั่นทอนความสำเร็จของขบวนการในปีต่อ ๆ มาอาจทำให้ ขบวนการถอยหลังไปอยู่ที่เดิมได้ (สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณียูเครน โปรดดูบทความเรื่อง “The Struggle after People Power Wins” ของ Olena Tregub และ Oksana Shulyar ได้ใน openDemocracy วันที่ 17 พฤศจิกายน 2010) ในทางกลับกัน ขบวนการที่ล้มเหลวในการบรรลุเป้าประสงค์ของตน (เช่น ขบวนการเพื่อประชาธิปไตยของจีนในปี 1989) อาจสร้างผลข้างเคียงในปีต่อ ๆ มาและส่งผลเชิงสร้างสรรค์ต่อเป้าหมายของขบวนการได้เช่นกัน (สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับกรณีจีน โปรดดูบทความเรื่อง “Repression’s Paradox in China” ของ Lester Kurtz ได้ใน openDemocracy

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2010 ได้เช่นกัน) แม้ผลที่ตามมาเหล่านี้จะไม่ได้ช่วยเปลี่ยนให้ขบวนการหนึ่ง ๆ กลายเป็น “ประสบความสำเร็จ” หรือ “ประสบความสำเร็จล้มเหลว” เสมอไป แต่ผลที่ตามมาเหล่านี้ก็ทรงพลังและควรได้รับการพิจารณาเป็นหัวข้อเอกเทศด้วยตัวมันเอง